

1	Vi främjar lika rättigheter oavsett sexuell läggning inom ramen för skolans verksamhet. Det normkritiska arbetet pågår kontinuerligt och innebär en kritisk granskning av vår verksamhet utifrån hur undervisningen och läromedel förmedlar normer om sexuell läggning.
2	Alla elever ska se filmen "Mamma, mamma, barn", ur tv-serien Rättens riddare, ur.se (9,03min) Förslag på diskussionsfrågor till filmen. Hur många mammor/pappor/syskon kan man ha? (Vad är bisexuell, heterosexuell, homosexuell?) Finns det rätt och fel kärlek? "Kärlek kan se olika ut, det räcker med barnperspektivet utav det, utan att behöva förklara orden för barnen i förskoleklass." Bra att eleverna vet vad orden bög och homo betyder när barnen använder dem. Det ska inte användas som "skällsord" Film; Min familj - Familjer kan se ut på väldigt många olika sätt. På temat mångfald berättas här om den icke-normativa familjen. Mångfald handlar inte bara om etnisk tillhörighet utan också klass, religion och sexuell läggning. Barn har rätt att känna sig normala, även om de är eller lever annorlunda. I varje avsnitt får vi träffa ett nytt barn och dennes familj.
3	Åk 6 – Sexuell läggning. Introduktion till ämnet och som i de andra klasserna film-visning. Samtal och diskussion om rätten att vara den man är även i detta samma-hang och risken att utsättas för t.ex. homofobi, utanförskap, m.m.
4	Litteratur ska införskaffas för att kunna presentera olika former av familjer förutom den traditionella. Biblioteket utnyttjas för att kunna bredda utbudet. Lämpligt material skaffas som samtalsunderlag vid behov
5	Acceptans för elevernas identitetsuttryck hos alla på skolan, enligt aktivitetsplanen för likabehandlingsarbetet. Rätten att älska den man vill, ingår i undervisningen. Arbeta aktivt mot sexuellt relaterade negationer/språkbruk i år 8 År 9 gör besök på ungdomsmottagningen.
6	Sexuell läggning: När vi talat om familjen, så belyser vi att familjekonstellationer kan se olika ut, t.ex. två mammor och ett barn.
7	Sexuell läggning: homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning Främjande åtgärder: -Vi arbetar aktivt mot sexuellt relaterade negationer/språkbruk. -Vi samtalar om att en familj kan se olika ut, vi exemplifierar. -Våra elever är små vilket gör att dom själva oftast inte har identifierat sin sexuella läggning än, men vi visar full acceptans för elevernas hemsituation där det kan förekomma olika familjekonstellationer.
8	Litteratur ska införskaffas för att kunna presentera olika former av familjer förutom den traditionella. Biblioteket utnyttjas för att kunna bredda utbudet. Lämpligt material skaffas som samtalsunderlag vid behov
9	Vi arbetar för att ha en öppen och till fullo accepterande inställning till olika sexuella läggningar genom utbildning/information till skolans personal Via samtal och aktiviteter i elevgrupperna tar vi upp olika sätt att leva Via litteratur, filmer och diskussioner tar vi upp olika familjekonstellationer Våra blanketter och informationsblad vänder sig till vårdnadshavare och inte till mamma och pappa Vi förebygger fördomar genom att öva kritiskt tänkande i samtal med eleverna
10	Sexuell läggning – Utöka skolbiblioteket med böcker med olika familjebildningar, använd dessa som högläsning böcker samt be om boktips från kommunens bibliotek. Arbeta för att få in frågan om sexuell läggning i flera vardagliga sammanhang.
11	Vi arbetar såhär: Vi försöker ärligt och uppriktigt svara på barnens frågor och funderingar utifrån barnets mognad. Vi har nolltolerans mot användning av könsord som skällsord. Vi arbetar utifrån att " på vår skola är alla barn unika och detta ser vi som en tillgång för oss.
12	Sexuell läggning: Homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning Främjande åtgärder: Normkritiska samtal och diskussioner under morgonsamlingar samt en medvetenhet i den dagliga kontakten och samtalen. Så väl som i skolan som på fritidshemmet.

13	All personal på Bjärehovskolan ska agera kraftfullt mot nedsättande språkbruk kring sexuell läggning. Ansvar: All personal på skolan.
14	Sexuell läggning Att skapa förutsättningar för eleverna att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar som baseras på sexuell läggning.
15	Sexuell läggning diskuteras inom ramen för skolämnen som har anknytning till detta. Vi är uppmärksamma på hur olika grupper beskrivs i media och i läromedel utifrån sin sexuella läggning, könsidentitet eller familjebildning. Vi granskar kritiskt sådant som kan anses vara generaliseringar och fördomar. Våra mentorer använder mentorstiden för att diskutera och argumentera aktuella händelser kopplat till sexuell läggning. Områden som berörs av insatsen Sexuell läggning Mål och uppföljning Eleverna ska ha kännedom om de olika sexuella läggningarna. "Det är okej att vara den man är". Vi vill öka förståelsen i mötet med personer med olika sexuell läggning. Eleverna ska ha kännedom om och utmanas vad gäller heteronormen. I takt med ålder och mognad ska eleverna få ökad kännedom och kunskap om hur personer med annan sexuell läggning än heterosexualitet behandlas och betraktas i andra länder.
16	Åtgärder och förhållningssätt Vår skola och fritidshem ska arbeta för ökad förståelse för olika sexuell läggning och motverka heteronormativitet. När frågor om sexualitet, könsidentitet eller familjebildning aktualiseras skall information om homo-, bi- och transsexualitet ingå.
17	Insats: Ämneslärare ansvarar för att lyfta fram begreppet sexuell läggning i sin undervisning. Elevhälsan kommer under hösten att arbeta för att öka kunskap och förståelse i ovan nämnda område. All personal agerar tydligt mot negativt språkbruk. Faddersystem på skola.
18	Främja likabehandling oavsett sexuell läggning Mål: Vår skola ska arbeta för ökad förståelse för olika sexuella läggningar. Insats: De läromedel och exempel som används i undervisningen skall visa på bred variation. Vuxna föregår med gott exempel.
19	Vi ska välja litteratur och filmer som avspeglar olika familjesituationer. Vi ska aktivt medverka till att utmana den traditionella heteronormen.
20	Mål och uppföljning: Alla på skolan ska känna sig trygga och respekterade oavsett sexuell läggning. Vi följer upp genom trivselenkäten och i samtal med elever. Insats: I åk 1–3 jobbar vi med olika familjesammansättningar. Vi jobbar med HBTQ-frågor. I No-undervisningen i åk 6 och 8 arbetar vi med sex och samlevnad som innefattar HBTQ-frågor. Vi arbetar med sex och samlevnad samt könsroller i åk 6–9. I åk 4–9 läser vi litteratur där HBTQ-frågor berörs. Vi reagerar på sexuellt nedsättande ord och ifrågasätter heteronormen. På musiklektionerna samtalas och diskuteras det om sexistiska Youtube-klipp.
21	Mål och uppföljning Uppmärksamma eleverna på begreppet regnbågsbarn i samband med Umeås Pridefestival 29 september-2 oktober 2016. Insats Diskutera i klasserna. Vad betyder begreppen regnbågsbarn och Pride
22	Tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen. Detta ser genom att lärare/personal är medvetna om de rådande normerna och försöker att hitta exempel i undervisningen som går utanför de rådande normerna och behandlar alla elever på samma sätt för att inte förstärka rådande normer om heterosexualitet.

23	Insats Vi ska informera och undervisa om att det finns olika sätt att leva tillsammans på utifrån sexuell läggning. Läs böcker/se film och prata med eleverna om olika familjekonstellationer och ge öppna svar när elever ställer frågor. Reagera vid felaktigt språkbruk och prata om vad orden egentligen betyder. Fångas upp i vardagssamtal, tex i böcker, elevers frågor och aktuella händelser.
24	Till hjälp för att synliggöra och ifrågasätta de normer som råder i samhället finns i bilaga 4 en litteraturlista med förslag på böcker som passar att lösa högt ur och samtala om i grupperna. I varje klass har vi flera individer som inte är heterosexuell och vi vet att dessa barn och blivande ungdomar löper större risk att känna ett utanförskap. Av det skälet är jag alltid noggrann med att inte uttrycka mig heteronormativt i samtal med elever. Jag försöker att alltid tala om kärlek och relationer utan att hamna i "kvinna och man-spåret". Det är små nyanser i hur vi uttrycker oss som visar vad vi värderar som normalt eller onormalt. Exempelvis om en flicka pratar om när hon blir stor och ska gifta sig och vi bemöter det med ett "Vad tror du att din man kommer att jobba med då?", osv. Här måste vi alltid förhålla oss neutralt till kön (vilket sannerligen inte är lätt).
25	Insats: Vi arbetar kontinuerligt med ordens egentliga betydelse både i skolan och på fritids. Uppmärksamma nedsättande språkbruk och markera om det förekommer. Uppmärksamma att familjer kan se olika ut med hjälp av litteratur och film. Fantazia ser film Rättens riddare och diskuterar. Paviljongen ser film som elever vid Hagalyckeby skolan gjort. Loftet ser filmer om värdegrund som vi sedan samtalar kring. Tjej- och killsnack. Sexualundervisning
26	Aktiviteter för att nå målen Vi ska informera och undervisa om olika sexuella läggningar. Livskunskapslektion ska innehålla temat sexuell läggning minst 1g/termin.
27	På bilden jobbar eleverna med bilder, skapande, texter om olika sexuella läggningar. I svenskan arbetar vi med skönlitteratur för att få syn på identitet, värderingar, syn på andra människor och för att få ökad förståelse för andras situation.
28	Vi väljer litteratur som innehåller detta, samtalar kring böcker och om att familjer kan se olika ut. Vi bemöter alla barns tankar och funderingar kring frågor som berör sexuell läggning på ett positivt
29	Personalen ska tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen där relationer och familjekonstellationer av varierade slag tas upp.
30	Vi pratar om olika sexuella läggningar och gör eleverna medvetna om att det finns olika familjekonstellationer. Det ska finnas böcker om ämnet lätt tillgängligt i biblioteket.